

Lidt om en skolefrøkens liv

Af: Eva Molin, Gladsaxe Byarkiv

Den 24. september 1870 blev en lille pige født i København. Hendes far stammede fra Høyer Sogn i Tønder Amt, og for at ære hans oprindelsessted, fik hans voksne børn efter kongelig resolution af 19. juli 1899 lov at tilføje navnet Høyer til deres almindelige efternavn, der var Andersen. Da den lille pige blev døbt 8. oktober 1870, fik hun derfor navnet Hermine Marie Caroline Andersen, men fra 1899 og frem hed hun Andersen-Høyer.

Det lidt vi ved

Hermine kaldte hun sig selv. Det vil vi også gøre. Pigen var den yngste i en søskendeflok på seks. Hun havde fire brødre og en søster, der kun var to år ældre end hun selv. Der var tretten års aldersforskel på den ældste bror og Hermine, men alle børnene var født i København, og flere af dem, incl. Hermine, blev døbt i Sankt Petri Kirke, der var og er tysk. Hendes far hed Fedder Andersen og han var billedskærer. Hendes mor hed Maren Stine og var født Christensen.

Den 23. november 1870, altså kun tre måneder efter Hermines fødsel, købte hendes far et lille, stråttækt hus i Buddinge By. Huset lå på matrikel 39 og fik siden adresse på Buddingevej 339-341, men er forlængst revet ned.

Ser man i en folketælling fra 1880 kan man se, at Fedder og Maren boede i huset sammen med Hermine, der nu var 9 år. Hendes ældre søskende står ingen steder nævnt, og er formentlig blevet boende hos familie i København for at gå på Sankt Petri tyske skole der. Der er også meget, der tyder på, at Hermine kom i den tyske skole, og at forældrene flyttede tilbage til København kort tid efter 1880 folketællingen. Vi kan se at hun blev konfirmeret fra Sankt Petri Kirke i 1884.

Den voksne Hermine

I 1894 flyttede Hermine retur til Gladsaxe. Forinden havde hun i en årrække boet i Sct. Hansgade på Nørrebro sammen med sin far. Og i 1895 købte hun sit barndomshjem af sin far. Moderen var død i 1891. I handlen med faderen indgik, at hun skulle have ham på aftægt til han døde, hvilket skete 3. juni 1903 på Sankt Josephs Hospital. Dvs. han blev rent faktisk boende i København – vi kan følge hans færden rundt på Nørrebro, hvor han flyttede ikke færre end fire gange mellem 1895 og 1900. Men Gladsaxe flyttede han ikke retur til, så Hermine havde huset i Buddinge for sig selv.

I folketællingen for 1901 står Hermine Andersen-Høyer som privat- og spillelærerinde.

Foto: Andersen Hoyers Privatskole.tif

Fototekst: Hermine's hus fik adresse på Buddingevej 339 – 341. Her gav hun børn privatundervisning i både boglige fag og klaverspil.

Huset i Buddinge

Det hus, Hermine købte af sin far, var på 67½ kvadratmeter og indrettet med to lejligheder á 2 værelser + køkken. Det var bygget i grundmur og havde stråtag, og til opvarmning om vinteren fandtes der i huset tre kakkelovne og tre komfurer. I køkkenet var indlagt rindende, koldt vand. Udenfor var et skur med lokum og foran huset stod en flagstang. I følge brandtaxationerne, ofrede Hermine ikke mange penge på at istandsætte det, så da den næste ejer overtog i 1918, var det hele temmelig nedslidt og ikke ret meget værd.

Hermine udlejede den ene del af huset. Det havde hendes far også gjort. I 1901 var den ene lejlighed udlejet til enken Alvilda Eulalia Jørgensen og hendes ni-årige søn. Enken var i øvrigt et stakkels væsen, for godt nok havde hun tre ældre, levende børn, der var flyttet hjemmefra på det tidspunkt, men hun havde også fået hele fem børn, der var døde som små. Da Hermine nogle år senere flyttede væk fra huset, flyttede en af Alvildas ældste sønner ind i Hermine's 2-værelses lejlighed. Med sin hustru og deres i alt fem børn.

Privatlærerinden frøken Andersen-Høyer

Hermine underviste elever privat i hjemmet i Buddinge. Men nogen egentlig skole var der ikke tale om, for i så fald havde hun været nødt til at ansøge skolekommissionen om tilladelse til at holde skole, og det har hun ikke gjort, kan vi i dag læse ud af skolekommissionens forhandlingsprotokol.

Det gjorde hun til gengæld i 1904. Her lånte hun nemlig næsten 3.000 kroner af cand. jur. Otto Wilcken til at købe en grund i Søborg af gartner Kallerup, og på denne grund lod hun tømrermester Larsen og muremester Poul Poulsen bygge en villa i to etager, indrettet med fire store værelser, køkken og entre på hver etage. Huset fik adressen Lauggårds Alle 17 og stod klar allerede i slutningen af 1904, hvor det derfor også blev brandtaxeret.

Foto: Søborg Private Skole.tif

Fototekst: Den første Søborg Skole tilhørte Hermine Andersen-Høyer.

Her flyttede Hermine ind. Og i skolekommissionens forhandlingsprotokol d. 29. august 1904 kan man læse at Søborggårds jorder blev befolket med et stadigt og hastigt stigende antal børn, som nødvendiggjorde en kommuneskole i området, fordi Buddinge Skole ellers ville blive overfyldt. Indtil det kunne ske, vedtog kommissionen at "anbefale, at Frøken Andersen, som er ved at bygge en

Skole derude, som hun bedes at faa færdig til midt i Oktober, faar Understøttelse af Kommunen for da at kunne optage en Del af de mindre Børn". Anbefalingen gik videre opad i systemet til skoledirektionen, der godkendte den i januar 1905.

Fra 1905 kom Hermine derfor på kommunens budget, og fik et årligt tilskud på 600 kroner for at undervise cirka 60 børn fra Søborg i tre timer dagligt.

I skolen blev Hermine kaldt for frøken Andersen-Høyer. Og sognerådet var særdeles tilfreds med det arbejde, hun udførte.

Kommunal ansættelse

Så tilfredse var herrerne i sognerådet, at de bakkede op om skolekommissionens forslag om at ansætte frøken Andersen-Høyer på den nyopførte Søborg Skole i den ligeledes nyoprettede stilling som forskolelærerinde. Alle var enige om, at hun var den bedste blandt mange ansøgere. Eneste ulempe var, at Hermine faktisk aldrig nogensinde havde gået på et seminarium, og derfor ifølge skoleloven af 1899 §17 var ukvalificeret til at arbejde på en offentlig skole. Så selvom alle lokale autoriteter sagde god for Hermine, måtte hendes sag helt op at vende skoledirektionen for Smørum og Sokkelund herreder. Men heldigvis blev der også herfra nikket godkendende.

Hermine blev derefter ansat til at undervise i forskolen på henholdsvis Buddinge Skole og på Søborg Skole. Forskolen rummede børn på klassetrinnet fra 1. til 3. Vi ved ikke, hvor mange børn, hun underviste i Søborg Skole, men på forskolen i Buddinge gik der i 1907 cirka 20 børn. Hermine var 37 år, da hun blev kommunalt ansat forskolelærerinde. Hun fik 40 ugentlige undervisningstimer og 700 kroner i årlig løn. Hendes stilling inkluderede ikke fri bolig, men hun fik ret til at leje sig ind i en af kommunens ejendomme, hvilket hun benyttede sig af. De to ejendomme, hun ejede i hhv. Søborg og Buddinge blev herefter lejet ud.

Foto: Skole24.tif

Fototekst: Billedet her er dateret 9. februar 1912. Bagest fra venstre står: Th. Pedersen; C.C. Binger; *frøken Andersen-Høyer*; A. Asmussen. Forrest fra venstre sidder: frøken Futtrup; frøken A. Rasmussen; inspektør Kristian Vedsmann; frøken C. Hansen og frøken E. Buch.

De sidste år

Hermine's sidste år blev ikke nogen dans på roser. Hun led af svimmelhedsanfald, fik depressioner og havde det i det hele taget meget skidt. I en nekrolog fra Folkebladet for Gladsaxe Kommune stod der, at "hun som i tidligere Aar kunde være saa glad og livsfrisk, gik nu temmeligt ensom omkring. Hendes

Venner fra den Tid, da alt endnu var Landsbyforhold, forsvandt efterhaanden fra Egnen, og i de ny Forhold slog hun næppe rigtig Rod". Det afholdt hende dog ikke fra at passe sit arbejde på Søborg Skole (forskolen i Buddinge var op-hørt). Hun blev boende i kommunens ejendom i Buddinge indtil 1920, hvorefter hun flyttede til Vangedevej 232. Sine egne to ejendomme i hhv. Buddinge og Søborg, solgte hun i 1918. Begge huse trængte til en kærlig hånd, og fik det af de nye ejere. Huset på Lauggårds Alle 17 blev i første omgang købt af møbelhandler P.O. Olsen, som i 1926 solgte videre til vaskeriejer Lauge Petersen, der også ejede to af nabogrundene.

Foto: Lærerne 1926.tif

Fototekst: Søborg Skoles lærere 1926 foreviget på et postkort. Bagest fra venstre står: Andersen; Carl Ludvig B. Cramer; Martin Nielsen; skoleinspektør Kristian Vedsmann; Kragh; P.C. Poulsen; Ingvard Christian Nielsen. I midterste række står: ?; Anders P. Larsen; Laurids P. Damtoft; Hansen; Augusta Rasmussen; *Marie Andersen Høyer*; Jacob P. Jacobsen; Carl Christian Binger; Trudsø og Axel Asmussen. På forreste række fra venstre: Engelstoft; Emmy Buch; Jensen?: Agnete Bacher; Herdis Olsen, Astrid Andersen og Petersen.

Omkring 1928/29 lod Hermine sig indlægge på Gentofte Sygehus, og det ophold blev af lang varighed. Efter opholdet skulle hun på rekreation, hvilket foregik på Hareskov Kuranstalt. Det var her, hun boede den 23. juni 1929, og det var denne dag, hun gik tur ved Bagsværd Sø og i følge ligsynsattesten begik selvmord ved at hoppe i søen, hvor hun druknede.

I nekrologen står der blandt andet: "Baade Elever, nuværende som tidligere og Kolleger vil samles om hendes Baare med Sorg i Sindet over hendes tidlige Bortgang, selv om Døden maaske for hende er kommet som en Befrielse". For ensom og ukendt var hun, da hun døde. Så ukendt, at den læge, der undersøgte liget og skrev ligsynsattesten, ikke formåede at give hende sit rigtige navn med i døden. Lægen skrev nemlig Annine som fornavn. Sendte blanketten videre til sognepræsten ved Gladsaxe Kirke, som skrev af og fejllæste blanketten og fik det til navnet Ammine Andersen-Høyer. Hermine gik i glemmebogen, og først nu her næsten 100 år senere, hvor de arkivalske tråde kan samles til et livsbillede, kan hun atter få respekt og sit eget navn retur.

Jeg takker for alle de mennesker, der i de forløbne uger har bidraget til gode råd om, hvor der måske kunne findes flere oplysninger om frøken Hermine Marie Caroline Andersen-Høyer. Og æret være mindet om denne handlekraftige og selvstændige kvinde, der levede i en tid, hvor det slet ikke var nogen selvfølge at en kvinde tog sin skæbne i egen hånd.

Kilder:

Folkebladet for Gladsaxe Kommune 28. juni 1929 s. 3 – nekrolog

Københavns Politi:

Dødeblade for København 1893-1923:

Pakke 4: Andersen, D-H

Københavns Skiftekommission:

Sag nr 1 / 738 - 3.K

Forseglings- og registreringsprotokol 1863-1943:

Bind 1668: 3. Afdeling K, Protokol 1.A, Side

Sundhedsstyrelsen:

Dødsattester København 1840-1980:

Pakke 236 = 1903: maj-juni

Dødsattester Øerne 1858-1098:

Pakke 472.A = 1929: Københavns Amt: Land: apr-dec: Gentofte

Retsbetjentarkiver:

Skøde- og pantevæsen. Københavns Amts Nordre Birk. Realregistre:

Bind 3, folio 16 (matr. 2be Buddinge) Bind 1, folio 268 (matr. 39 Buddinge)

Almindelig Brandforsikring for Landbygninger:

Sokkelund Herred:

Bind Y, folio 314 og 382-383 (matr. 2be Buddinge)

Bind K, folio 540, bind 29, folio 472-473 og bind 30, folio 161 (matr. 39 Buddinge)

Gladsaxe Kommunes byggesagsarkiv:

Matrikel 2be Buddinge

Gladsaxe Kommune, Skolekommissionens forhandlingsprotokol 1872-1910

Gladsaxe Kommunes personalesager:

Høyer, Hermine Andersen (forskolelærerinde, kaldet 1908)

Gladsaxe Kommune køpbog

Sognerådets brev til Skoledirektionen for Smørum og Sokkelund Herreder angående dispensation for Hermine Andersen-Høyer dat. 11. februar 1907

Skoleloven af 24. marts 1899 §17

Gladsaxe Kommune

Skattelister og folkeregistre

1890, 1901, 1906, 1914, 1920

Kontraminiertalbøger for hhv. Sankt Petri og Gladsaxe sogne